

samuti puust või savist ja õlgkatusega. Uuemal ajal ehitatud hooneil on enamasti sindel- või laastkatused.

Hooned piiravad nelinurkset keskõue kolmest küljest, kuna ühel küljel on viljapuu-aed. Viimast piirab harilikult pistandtara. Koplid ja harva ka karjamaad on ümbritsetud rõht- või latt-taradega. Keset õue seisab puust pump-kaev, sagedasti aga ka ling- või rullkaev.

Põlluharimiseks kõlvuline viljaka savise mullapinnaga kaetud kõrgem osa kihelkonnast on üleni ühtlaselt asustatud, kuna põhja-, loode- ja kirdepoolseil madalail soo-aladel näeme ainult üksikuid talusid harvadel soosaartel. Keset Sangla sood seisval soosaarel on talud koondunud Saare külaks.

Kõige harilikum külatüüp kihelkonnas on sumbküla (Puhja, Järveküla, Võsivere, Härjanurme) ja ahelküla (Ridaküla, Ängu, Lembevere, Soova). Esimene tüüp esineb peaaesjalikult kihelkonna põhjaosas, kus kõrgendikud ja lohud asuvad läbisegi, ilma kindla sihi ja korrata, kuna lõunapoolsele, selgejoonelisemalt viirulisele maastikule on iseloomuline ahelküla-tüüp. Talud asuvad siin enamasti aheliti kõrgendikkude veerul või jalal, kõrgendikega ühises põhja-lõuna sihis.

Liikimisteed. Tähtsamaiks liikimisteiks on kihelkonna põhjaosa lääne-ida sihis läbilõikav Viljandi-Tartu maantee ja sellele risti, põhja-lõuna sihis minev kirikutee, mis viib Rõngu. Tartu-Valga raudtee puudutab ainult kihelkonna kõige kagupoolsemat nurka, kus asub Elva jaam. Raudteega rööbiti jookseb Tartu-Valga maantee. Suvel liiguvad Emajõel aurulaevad, peatudes Reku talu kohal.

Majanduslised olud. Kihelkond on majandusliselt jõukas ning edasijõudev. Pea-tulualaks olev põllutöö on ajakohaselt edenenu. Peetakse kuut ja seitset põldu, külvates kõige enam rukist ja kaera. Põllutöö-masinad leiavad õige laialdast tarvitamist. Kõige parem, viljakam põllumaa on Ulila mõisas ja Puhja kiriku ümbruses.

Samuti edenenu on k a r j a n d u s. Peetakse kõige rohkem angeli ja friisi tõugu karja, maakarja aga vähesel määral. Karjasaadused toimetatakse peaaesjalikult piima ja või näol Tartu ning Elva. Kodulinde ja jäneseid kasvatatakse pea igas talus, kuid ainult oma tarbeks.

Viljapuu- ning keeduvilja-aiad täidavad peaaesjalikult talude endi tarvidusi, kuid leidub igas vallas, eraldi Ulilas, ka aedu, mis taludele tähtsaks tuluallikaks. Elukutselisi kalamehi on Palu-põhjal, Emajõe ääres, mõned perekonnad. Püük Keeri järvest renditakse välja; saaki 2—2.5 t. talve pealt.

Puhja kihelkonnas on, peale hiljuti valmis saanud suurema elektri-jõujaama Ulilas, ainult vähemaid tööstuslisi ettevõtteid — auru-, vesi- ja tuuleveskid jahvatuse, osalt saagimis- ja villakraasimisseseadeiga (Sooval, Räm sil, Sibulal), mõned sindlilõikused, tõrva-ahjud ja turbatööstused.

Kihelkonna elanikkude k a u b a o s t u k o h a k s on peale kohalikkude kaupluste ja Elva alevi Tartu linn, millega läbikäimine linna läheduse ja raudtee tõttu võrdlemisi hõlpus. Kohalik kaubavahetus sünnib l a a t a d e l, mida peetakse Puhjas ja Väike-Ulilas. Ühistege-